

הצעת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2025), התשפ"ה-2024

פרק א': מטרת החוק

1. מטרה. חוק זה בא לתקן חוקים שונים ולקבוע הוראות נוספות כדי לשמור על מדיניות פיסקלית אחראית, לעמוד בתקרת הגירעון ובמגבלת ההוצאה הממשלתית, להעמיק את גביית המסים ולהגדיל את הכנסות המדינה ואת תקבוליה, וזאת תוך חיזוק הצמיחה במשק, והכול בהתאם ליעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2025.

פרק ב': ביטוח לאומי

2. תיקון חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995¹ (בפרק זה – חוק הביטוח הלאומי) – (1) בסעיף 32(א) –

- (א) בפסקה (8), במקום "59.4 אחוזים" יבוא "47.03 אחוזים";
- (ב) בפסקה (9), במקום "59.86 אחוזים" יבוא "44.53 אחוזים";
- (ג) בפסקה (10), במקום "59.87 אחוזים" יבוא "44.24 אחוזים";
- (ד) בפסקה (11), במקום "61.38 אחוזים" יבוא "45.38 אחוזים";

דברי הסבר

על רקע כל האמור, וכחלק מצעדי הממשלה לביצוע התאמות לשם התכנסות למסגרות הפיסקליות לשנת 2025 ואילך, מוצע לשנות, החל מיום י"ב בטבת התשפ"ו (1 בינואר 2026) (בפרק זה – יום התחילה), את מנגנון העדכון של מדרגת הגבייה המופחתת לעניין גביית דמי ביטוח לאומי וכן מוצע לקבוע כי שיעור הקצבות אוצר המדינה למוסד לביטוח לאומי, יקטן בהתאם לשווי התיקון שמפורט בפרק זה ובאופן שכולל את התיקונים בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995 (בפרק זה – חוק הביטוח הלאומי). שצפויים להתבצע במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2025) (הקפאת שכר נושאי משרה ברשויות השלטון וברשויות מקומיות בשנת 2025 והעלאת דמי ביטוח לאומי), התשפ"ה-2024 (בפרק זה – חוק ההתייעלות הכלכלית).

סעיף 2 לפסקה (1)

סעיף 32 לחוק הביטוח הלאומי קובע, בין השאר, כי אוצר המדינה יקציב למוסד לביטוח לאומי, לכל שנת כספים, סכום השווה לשיעור הקבוע באותו סעיף ביחס לאותה שנה, מהתקבולים שגובה המוסד לביטוח לאומי, בכל ענפי הביטוח השונים, כפי שהם מפורטים בלוח י', ומתשלומי אוצר המדינה לפי סעיף קטן (ג) לסעיף 32 האמור.

כדי להתכנס למסגרות הפיסקליות לשנת 2025 ואילך ובשל הצורך לממן את הוצאות מלחמת "חרבות ברזל", מוצע לקבוע כי היקף הקצבות אוצר המדינה למוסד

פרק ב' בעקבות מתקפת הטרור הרצחנית שהתרחשה בליל ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023), וההכרזה על מצב מיוחד בעורף לפי סעיף 9 לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951, הכרזה אשר מוארכת מזמן לזמן, הכריז צבא ההגנה לישראל על מבצע "חרבות ברזל", וועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה, בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה, על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות.

בשל עצימות הלחימה ברצועת עזה ובגבול הצפוני עם מדינת לבנון, נאלצה מדינת ישראל להורות על פינוי חלק מהתושבים שמתגוררים בסמוך לגבולות אלה וכן לממן את עלויות הפינוי שלהם, לסייע להם בשל אובדן התעסוקה ולממן את שיקום חבלי הארץ שנפגעו. במקביל לכך, נדרשת המדינה לתקצב באופן נרחב את העלויות הגבוהות הנובעות מעצם הלחימה, ובהן: תשלום בעבור ימי מילואים ורכישת חימושים ואמצעי לחימה בקצב מוגבר.

נוסף על כך, האירועים שהתרחשו ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) ובמהלך מלחמת חרבות ברזל, הביאו, למרבה הצער, לגידול חסר תקדים במספר הנפגעים והנרצחים. בהתאם לכך, גדלה באופן ניכר אוכלוסיית חללי ונפגעי פעולות איבה וחללי ונכי צבא ההגנה לישראל וכוחות הביטחון, אשר המדינה נושאת באחריות לטיפול בהם ולשיקומם ומשלמת להם, ולעיתים גם לבני משפחותיהם, תגמולים והטבות.

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשפ"ה, עמ' 1491.

(2) בסעיף 334(א), אחרי ההגדרה "תקופת תשלום" יבוא:

"מדרגת גבייה מופחתת" – סכום של 7,522 שקלים חדשים, כשהוא מעודכן ב-1 בינואר של כל שנה, החל משנת 2026, לפי שיעור השינוי של המדד שפורסם לאחרונה לפני יום לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני יום 1 בינואר של השנה הקודמת";

(3) בסעיפים 341, 342 ו-345 בלוח י', בכל מקום, במקום "60% מהשכר הממוצע במשק" יבוא "מדרגת הגבייה המופחתת".

פרק ב' – תחילה 3. תחילתו של פרק זה ביום י"ב בטבת התשפ"ו (1 בינואר 2026).

דברי הסבר

ובשים לב לכך שגם מנגנון העדכון של ההכנסה המרבית שממנה נגבים דמי ביטוח לאומי מתעדכן בהתאם למדד, מוצע לשנות החל מיום התחילה את מנגנון העדכון של מדרגת השיעור המופחתת כך שהוא יתעדכן לפי השינוי של המדד לצורך כך מוצע להוסיף הגדרה בסעיף 334 לחוק הביטוח הלאומי של "מדרגת הגבייה המופחתת". מדרגה זו תוגדר כסכום נומינלי של 7,522 שקלים חדשים – גובה מדרגת השיעור המופחתת נכון ליום א' בטבת התשפ"ה (1 בינואר 2025), אשר יתעדכן אחת לשנה, החל משנת 2026, ביום 1 בינואר לפי השיעור של השינוי במדד שהיה החל מיום 1 בינואר של השנה הקודמת ועד ליום 1 בינואר שבו מתבצע העדכון. בהתאם, מוצע לתקן בפרק ט"ו ובלוח י', את ההתייחסות לחלק של 60% מהשכר הממוצע ולהחליפו להגדרת מדרגת הגבייה המופחתת האמורה.

להוראות אלה השפעה ישירה גם על דמי ביטוח בריאות. שכן, בהתאם להגדרה "הכנסה" שבחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד–1994, הכנסה לעניין חוק זה היא הכנסה שמעביד חייב בתשלום דמי ביטוח לאומי ממנה, ולגבי מי שאינו עובד – ההכנסה שממנה הוא חייב בתשלום דמי ביטוח לאומי, בהתאם להוראות חוק הביטוח הלאומי.

סעיף 3 מוצע לקבוע כי יום התחילה של חוק הביטוח הלאומי כנוסחו בפרק זה יהיה ביום י"ב בטבת התשפ"ו (1 בינואר 2026). וזאת, כמפורט לעיל, לנוכח התיקון הקבוע בחוק התוכנית המאזנת, שלפיו מדרגת הגבייה המופחתת בשנת 2025 תהיה מדרגת הגבייה שהייתה ביום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024). על כן, התיקון המוצע בנוגע למנגנון עדכון מדרגת הגבייה המופחתת יחל מיום התחילה.

לביטוח לאומי ביחס לשנת 2025 ואילך, יקטן בהתאם לשווי התיקון שמפורט בפרק זה ובאופן שכולל את התיקונים שצפויים להיקבע במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית. בהתאם לכך מוצע לשנות את השיעורים הקבועים בסעיף זה ביחס לשנת 2026 והלאה.

לפסקאות (2) ו-(3)

בהתאם לסעיף 337 לחוק הביטוח הלאומי, שיעור דמי הביטוח הלאומי נקבעים, ככלל, כאחוז מההכנסה, לפי שיעורים שמפורטים בלוח י' לחוק הביטוח הלאומי (בפרק זה – לוח י') ובהתאם להוראות פרק ט"ו לחוק האמור.

בהתאם לסעיף 341 לחוק הביטוח הלאומי ולפי טור ג' בלוח י', על החלק מההכנסה שעד 60% מהשכר הממוצע, של מבוטח שהוא עובד, מבוטח שהוא עובד עצמאי ומבוטח שאינו עובד ואינו עובד עצמאי, כמשמעותו בסעיף 2 לחוק הביטוח הלאומי, חלים שיעורים מופחתים של דמי ביטוח (בפרק זה – מדרגת השיעור המופחתת). מדרגת השיעור המופחתת מתעדכנת, בהתאם להגדרתה, לפי מנגנון העדכון של השכר הממוצע, כהגדרתו בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי וכמשמעותו בסעיף 2 לחוק.

בהתאם לחוק התוכנית המאזנת (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2024), התשפ"ד–2024 (בפרק זה – חוק התוכנית המאזנת), השכר הממוצע, כהגדרתו בסעיף 1 וכמשמעותו בסעיף 2, לעניין גביית דמי ביטוח, יהיה בשנת 2025 השכר הממוצע שהיה ביום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024).

במטרה להתאים בין מנגנון העדכון של מרבית התגמולים והתשלומים שמשולמים על ידי המוסד לביטוח לאומי לבין מנגנון העדכון של מדרגת השיעור המופחתת,